

רע"פ 5100/14 - ד"ר אחמד מסארווה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5100/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: ד"ר אחמד מסארווה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 23.6.2014, בע"פ 14416-03-14, שניתן על-ידי כב' השופטים ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב

בשם המבקש: עו"ד אלעד פלג

החלטה

1. לפניי בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב), בע"פ 14416-03-14, מיום 23.6.2014, בגדרו התקבל ערעורה של המשיבה על החלטתו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ה' נאור), בת"פ 54651-09-11, מיום 23.1.2014.

רקע והליכים קודמים

עמוד 1

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, לפיו ביום 17.1.2011, בעת ששימש רופא תורן, ליטף המבקש את כתפה של המתלוננת, שעבדה במקום בעבודות ניקיון. המתלוננת פנתה לצאת מהחדר, ואולם המבקש תפס שוב בכתפה, משך את החלוק שלבשה, ובכוונה לצבע החזיה שלבשה המתלוננת אמר "אוי את לובשת אדום". בתגובה, דחפה המתלוננת את המבקש בכוח, ויצאה מן החדר.
3. לאחר קיום ישיבת הוכחות ראשונה, במסגרתה העידה גם המתלוננת, הגיעו הצדדים להסכמה על הסדר טיעון. המבקש הודה בעובדות כתב אישום מתוקן, כאשר התיקון העיקרי נגע לעבירות שיוחסו למבקש: בעוד שכתב האישום המקורי ייחס לו עבירות של מעשה מגונה והטרדה מינית, בכתב האישום המתוקן, יוחסה לו עבירה של תקיפה בנוסף, נאמר בכתב האישום המתוקן, כי המבקש "תפס בכתפה" של המתלוננת ולא "ליטף" אותה; ובמקום הציטוט שיוחס למבקש, כאמור, נאמר כי הוא "העיר לה [למתלוננת] לגבי צבע חזייתה".
4. על יסוד הודאתו של המבקש בכתב האישום המתוקן, קבע בית משפט השלום, כי המבקש עבר עבירה של תקיפה סתם, לפי סעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). יחד עם זאת, החליט בית משפט השלום להימנע מהרשעתו של המבקש בדיון. למסקנה זו הגיע בית המשפט, נוכח התסקיר החיובי שנערך על-ידי שירות המבחן בעניינו של המבקש, אשר העריך כי הרשעתו של המבקש עלולה לפגוע בו קשות, והמליץ להימנע מכך. עוד נאמר בתסקיר, כי המבקש נטל אחריות על מעשיו והביע חרטה וצער על הפגיעה במתלוננת. חרף יחסי הכוחות בין המבקש למתלוננת, ולמרות הפגיעה שנגרמה לה, נקבע כי מדובר במעשים שהם "במדרג הנמוך ביותר של עבירות האלימות". עוד הדגיש בית המשפט, כי הפיצוי שהסכים המבקש לשלם למתלוננת, בסך 17,000 ש"ח, מבטא גם הוא את ההבנה של המבקש בדבר חומרת הפגיעה במתלוננת. צוין, כי המבקש מנהל אורח חיים נורמטיבי ונעדר הרשעות קודמות. בית המשפט קבע, כי סוג העבירה ומידת חומרתה עשויים, בנסיבות המקרה, להוביל לתוצאה החריגה של הימנעות מהרשעה. זאת, מבלי שייפגע האינטרס הציבורי, ונוכח מידת הפגיעה הצפויה בעיסוקו של המבקש כרופא, במידה שיורשע. לפיכך, הורה בית המשפט על אי הרשעת המבקש, מכוח סעיף 71א לחוק העונשין; ולצד הפיצוי למתלוננת, הטיל בית המשפט על המבקש לבצע של"צ בהיקף של 220 שעות.
5. המשיבה לא השלימה עם תוצאה זו, והגישה ערעור לבית המשפט המחוזי, במסגרתו ביקשה להרשיע את המבקש בדיון ולהשית עליו עונש מאסר על תנאי. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור לעניין ההרשעה, וקבע כי יש מקום להרשיע את המבקש, אך נמנע מלהטיל עליו עונש מאסר מותנה. בית המשפט נתן משקל לנסיבות העבירה, אשר באות לידי ביטוי בעובדות המקרה, אף שהן אינן משתקפות בהוראת החיקוק בה הורשע המבקש. נקבע, כי עובדות כתב האישום המתוקן "מייחסות למשיב [המבקש] מעשה שיש בו קונוטציה מינית ואי אפשר להתעלם מכך". זאת, תוך מתן דגש להשפלה שחוותה המתלוננת; על רקע פער המעמדות בינה לבין המבקש; ובשים לב למשקע העמוק שנתר בה בעקבות האירוע. על סמך זאת הגיע בית המשפט המחוזי למסקנה, כי מבחינה נורמטיבית, חומרת העבירה ונסיבותיה דורשות להרשיע את המבקש בדיון. אשר לפגיעה הצפויה במבקש, כתוצאה מהרשעתו, נאמר כי הדבר תלוי בהחלטתה העתידית של ועדת המשמעת, אשר תדון בעניינו של המבקש, בהתאם להוראות סעיפים 41-44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל"ז-1976 (להלן: ועדת המשמעת). צוין, כי במקרים דומים, לא נשלל רישיונם רופאים לתקופה ממושכת, כך שהחשש לפגיעה חמורה בפרנסתו של המבקש איננו כבד. לפיכך, הורה בית המשפט המחוזי על קבלת הערעור, במובן זה שהמבקש הורשע בעבירה שיוחסה לו.

הבקשה לרשות ערעור

6. הבקשה שלפניי מכוונת נגד החלטתו של בית המשפט המחוזי להרשיע את המבקש. נטען, כי שגה בית המשפט המחוזי בהתערבותו בהחלטת בית משפט השלום, שכן הרשעת המבקש מנחיתה עליו "מכה אנושה", בהיותו מועסק כרופא בשלושה מקומות עבודה; בעוד שהעבירה אותה ביצע היא "ברף הנמוך ביותר שנראה במחוזותינו זה שנים רבות". המבקש הדגיש את מעמדו וחשיבותו של שירות המבחן במסגרת ההליך הפלילי, ואת המלצת שירות המבחן שלא להרשיע אותו. המבקש סמך את ידיו על החלטתו של בית משפט השלום, אשר ראה את מעשיו של המבקש באופן מקל, חרף מודעותו לכלל היבטיה של הפרשה. לטענת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי בכך שייחס למעשיו של המבקש קונוטציה מינית, לאחר שבמסגרת הסדר הטיעון נמחקו עבירות המין שיוחסו למבקש, ותחתן באה עבירה של תקיפה. לשיטתו של המבקש, בכך רוקן בית המשפט המחוזי מתוכן את הסדר הטיעון. עוד נטען, כי שגה בית המשפט המחוזי בהתערבותו בהחלטת בית משפט השלום, מאחר שערכאת הערעור לא נחשפה למכלול הנתונים העובדתיים, אשר עמדו לנגד עיניה של הערכאה הדיונית. בנוגע לפגיעה הצפויה בעתידו התעסוקתי של המבקש, נטען בבקשה, כי אין מקום להותיר את ההכרעה בדבר לשיקול דעתה של ועדת המשמעת. בנוסף לטענות אלה, טען המבקש לקיומם של פערי ענישה משמעותיים בין הערכאות השונות; וכן נטען לקיומן של נסיבות אישיות חריגות, אשר תומכות גם הן בתוצאה של אי הרשעה.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשה לרשות ערעור ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום ליתן למבקש רשות ערעור "בגלגול שלישי". הבקשה שלפניי איננה מעוררת שאלה משפטיות החורגות מנסיבות המקרה הקונקרטי, או חשש לעיוות דינו של המבקש, ולפיכך דינה להידחות (רע"פ 757/14 אבו צאפי נ' מדינת ישראל (23.7.2014); רע"פ 4803/14 מזרחי נ' מדינת ישראל (15.7.2014); רע"פ 4224/14 ברונשטיין נ' מדינת ישראל (24.6.2014)). יתר על כן, הבקשה נסובה כולה סביב שאלת הרשעתו של המבקש בדין. החלטותיהן של הערכאות הקודמות מבוססות על המבחנים שנקבעו לעניין זה בפסיקה (ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: הלכת כתב)). גם אם בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי הגיעו למסקנות שונות, אין בכך משום הצדקה לקיים דיון נוסף בעניינו של המבקש, בפני בית משפט זה (רע"פ 4070/14 פלונית נ' מדינת ישראל (17.6.2014); רע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל (24.4.2014) (להלן: עניין שמואלי)).

8. למעלה מן הצורך, אתייחס לטענתו העיקרית של המבקש גם לגופה. נזכיר, כי תוצאה של הימנעות מהרשעה, חרף הקביעה כי הנאשם ביצע את העבירה, היא תוצאה חריגה, השמורה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. שני תנאים מצטברים נקבעו, על מנת להימנע מהרשעה: "ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים" (הלכת כתב, בפסקה 7 לפסק-דינה של השופטת ד' דורנר).

9. במסגרת בחינת "סוג העבירה [...] בנסיבות המקרה המסויים", צדק בית משפט קמא בכך שבחן את חומרת המעשים ואת טיב האינטרס הציבורי בהרשעה, על רקע העובדות כפי שפורטו בכתב האישום המתוקן. בהקשר זה יובהר, כי אינני מקבל את טענתו של המבקש, לפיה עסקינן ב"נגיעה בכתף במתלוננת. הא ותו לא". גם אם מעשיו של המבקש אינם מגיעים לרף החומרה העליון, ברי כי לא מדובר בנגיעה בלבד, וכתב האישום המתוקן מתאר כיצד "תפס" המבקש את המתלוננת בכתפה, פעם אחת ופעם שנייה. לאחר מכן, משך המבקש בבגדה של המתלוננת, והעיר לה לגבי צבע החזיה שלבשה. למרות שתיקון כתב אישום הוביל להמרת עבירות המין בעבירה של תקיפה סתם, לא ניתן להתעלם מעובדות המקרה, כפי שנקבעו על סמך הודאתו של המבקש. בנוסף, בצדק הדגיש בית המשפט המחוזי, כי

מדובר בעבירה שבוצעה במקום העבודה, ויש ליתן משקל לפערי הכוחות המגולמים במשרותיהם של המבקש, שהינו רופא במקצועו, והמתלוננת, אשר הועסקה בעבודות ניקיון. בנסיבות מעין אלה, עלינו להקפיד בהגנה על מי שיחסי הכוחות נוטים מלכתחילה לרעתו, ולהחמיר עם אלו המבקשים לנצל לרעה את מעמדם החברתי או התעסוקתי.

10. עוד אציין, כי אין בידי לקבל את טענתו של המבקש, לפיה בית המשפט המחוזי רוקן מתוכן את הסדר הטיעון. גם נוכח התוצאה אליה הגיע בית המשפט המחוזי, תיקון כתב האישום עדיין היטיב עם המבקש באופן משמעותי. בהקשר זה יצויין, כי לזכותו של המבקש נזקפו היותו אדם נורמטיבי, תרומתו לחברה, והבעת חרטה על המעשה; וניכר, כי הערכאות הקודמות נתנו לכך משקל הולם.

11. לאור האמור, אינני נדרש לדון בהשלכה של ההרשעה על עתידו התעסוקתי של המבקש. יחד עם זאת, אציין, כי לטעמי צדק בית משפט קמא בכך שהותיר את הדיון בסוגיה זו לוועדת המשמעת, אשר תעשה כחוכמתה (השוו: רע"פ 4239/14 שוויקי נ' מדינת ישראל (25.6.2014); עניין שמואלי, בפסקה 9; רע"פ 654/13 אבו בכר נ' מדינת ישראל, בפסקה 16 (26.2.2013)).

12. אשר על כן, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, א' באב התשע"ד (28.7.2014).

ש ו פ ט